

S
ygn. akt: I C 252/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Okręgowego Katarzyna Banko
Protokolant:	stażysta Karolina Kot

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2023 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa G. P., I. P.

przeciwko (...) z siedzibą w W.

o ustalenie nieistnienia umowy kredytu i zapłatę

oddala powództwo;

nie obciąża powodów kosztami procesu.

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt I C 252/23

UZASADNIENIE

Powodowie G. P. i I. P. wnieśli o ustalenie, że umowa kredytu nr (...) zawarta w dniu 2 września 2008r. między powodami a (...) (poprzednikiem prawnym pozwanego) jest nieważna oraz o zasądzenie na ich rzecz kwot 263.931,03 zł i 152.188,75 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 21 czerwca 2022r. Nadto wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazali, że umowa jest waloryzowana kursem do CHF. Zobowiązanie od początku było zobowiązaniem, które strona pozwana waloryzowała według ustalonego przez siebie wzorca, skutkiem tego pozwany uzyskał możliwość jednostronnego kształtowania zobowiązania powodów poprzez arbitralne wyznaczenie kursu po jakim przeliczenie jest dokonywane, a także arbitralną możliwość kształtowania tzw. spreadu walutowego. Umowa została zawarta według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Postanowienia kredytu nie były indywidualnie uzgadniane między stronami. Przed zawarciem umowy kredytu nie były omawiane z powodami kwestie związane ze stosowaniem przez bank własnych kursów sprzedaży i kupna waluty, ani jak powstaje tabela kursów banku. Powodowie nie byli też informowani przez przedstawiciela banku w jaki sposób ustalany jest kurs waluty oraz jaki to będzie miało wpływ na przyszłe saldo zadłużenia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu. W pierwszej kolejności pozwany stwierdził, że przedmiotem sporu nie jest umowa o kredyt waloryzowany (denominowany) lub indeksowany, ale umowa o kredyt dewizowy (walutowy), co oznacza, że wszelkie przeliczenia walutowe z waluty CHF na PLN miały charakter fakultatywny. Zaprzeczył aby umowa zawierała klauzule niedozwolone lub aby była nieważna. Zaprzeczył również aby naruszył spoczywający na nim obowiązek informacyjny i aby miał możliwość dowolnego kształtowania wysokości kursów waluty, a umowa była sprzeczna z dobrymi obyczajami oraz zasadami współżycia społecznego. Zaprzeczył także aby powodowie nie zostali należycie poinformowani o zasadach funkcjonowania kredytu i związanym z tym ryzykiem.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie złożyli wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego z przeznaczeniem na spłatę kredytu. Jako walutę kredytu powodowie wskazali we wniosku CHF. Wnioskowali o udzielenie kredytu w kwocie 299.259,22 CHF ze zmiennym oprocentowaniem, z ratami równymi i z okresem kredytowania wynoszącym 360 rat dowód: wniosek kredytowy k. 138 – 139

W dniu 2 września 2008r. pomiędzy powodami a (...) we W. została zawarta umowa o kredyt nr (...). Na mocy umowy pozwany zobowiązał się do postawienia do dyspozycji powodów kwoty 299.259,22 CHF z przeznaczeniem na spłatę kredytu w innym banku i dowolny cel.

Powodowie w dniu 25 lipca 2006r. zawarli z bankiem (...) S.A. umowę kredytu nr (...) z przeznaczeniem na zakup domu na rynku wtórnym oraz jego remont. Kredyt wynosił 243.420,00 CHF. Kredyt zaciągnięty w (...) we W. miał na celu spłatę powyższego kredytu.

Zgodnie z umową o kredyt nr (...) kredytobiorca miał prawo dokonać dowolną ilość konwersji (zmiany) waluty kredytu pomiędzy walutami z oferty kredytów mieszkaniowych /inwestorskich banku obowiązującej w dniu złożenia wniosku o konwersję. Warunkiem dokonania konwersji było posiadanie zdolności kredytowej w dniu złożenia wniosku o dokonanie konwersji oraz zapłata bankowi prowizji za konwersję zgodnie z Taryfą.

Okres kredytowania zaczynał się w dniu uruchomienia kredytu i wynosił 360 miesięcy.

Wykorzystana kwota kredytu oprocentowana jest według zmiennej stopy oprocentowania – obliczonej jako suma stawki LIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych w CHF i marży banku w wysokości 0,8000 punktu procentowego.

Wykorzystanie kredytu następować miało w ciężar rachunku kredytowego prowadzonego przez (...) w kwocie 230.199,40 CHF na rachunek bankowy savings prowadzony w walucie CHF a następnie bank zobowiązany będzie do przelania kwoty 230.199,40 CHF z rachunku savings na konto w (...) Banku tytułem całkowitej spłaty kredytu (...), a w pozostałej części na dowolny cel na rachunek bankowy kredytobiorcy prowadzony w walucie PLN. Uruchomienie kredytu nastąpiło na rachunek wskazany w umowie w zależności od waluty rachunku w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego/ negocjowanego kursu kupna dewiz dla CHF obowiązującego w banku w dniu płatności lub w walucie kredytu.

Kredytobiorca zobowiązany jest do spłaty kredytu wraz z należnymi odsetkami w miesięcznych równych ratach. Wysokość i terminy płatności rat zostały określone w harmonogramie. Walutą spłaty jest CHF. W przypadku spłaty kredytu w złotych polskich realizacja płatności nastąpi przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w banku w dniu realizacji należności banku.

Zabezpieczeniem spłaty kredytu były m. in hipoteka zwykła w kwocie 299.259,22 CHF oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 20857,81 CHF na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach prowadzi księgę wieczystą (...).

W artykule 8.04. kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z treścią „Regulaminu udzielania przez (...) kredytów hipotecznych (...)”, który został im doręczony przez bank przed zawarciem umowy.

Z artykułu 8.05. wynika, że kredytobiorcy zostali poinformowani przez bank o istnieniu ryzyka zmiany stóp procentowych, a także ryzyka walutowego (kursowego) związanego z zaciąganiem zobowiązań kredytowych w walucie innej niż waluta, w której osiągane są dochody. Kredytobiorcy oświadczyli także, że otrzymali pisemną informację wyjaśniającą znaczenie i konsekwencje ryzyka zmiany stóp procentowych oraz kursu walut wraz z przykładami. Nadto kredytobiorcy oświadczyli, że rozumieją, akceptują i przyjmują ryzyko zmiany stóp procentowych, a także ryzyko walutowe (kursowe), a także możliwe skutki, jakie mogą wyniknąć z tych ryzyk. dowód: umowa nr (...) k. 28 - 35

Kredyt został uruchomiony w dniu 5 września 2008r. w kwocie 230.199, 40 CHF oraz w kwocie 144.335,02 zł co stanowiło 69.059,82 CHF po kursie 2,0900 CHF. Do uruchomienia kredytu nie miał zastosowania kurs tabelaryczny banku, ale kurs negocjowany pomiędzy stronami. dowód: zaświadczenie k. 36

W dniu 29 maja 2015r. na skutek wniosku zgłoszonego przez powoda, doszło pomiędzy stronami do zawarcia Aneksu nr (...), na mocy którego powodowie rozpoczęli spłatę kredytu bezpośrednio w walucie obcej. dowód: Aneks nr (...) k. 147

Praktyką pozwanego w roku 2009 było udzielanie kredytów zarówno w PLN, jak i kredytów walutowych. Pracownicy zobowiązani byli do stosowania przygotowanej przez bank procedury udzielenia kredytów hipotecznych konsumentom, a także odrębnej procedury informowania o ryzyku kursowym. Konsumentowi w pierwszej kolejności przedstawiono propozycję kredytu w PLN, a jeżeli klient był zainteresowany kredytem powiązany z walutą, przedstawiono warunki takiego kredytu. Już na tym wstępnym etapie konsument był informowany o ryzyku kursowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej. Kredytobiorcom okazywano symulacje wysokości rat przy zastosowaniu różnych kursów walut. W razie wypłaty kredytu w PLN kredytobiorca mógł negocjować kurs, po którym nastąpi uruchomienie kredytu. Stosowano u pozwanego zasadę, że zdolność kredytowa konsumenta ubiegającego się o kredyt walutowy musi być taka jak dla kredytu oprocentowanego stawką WIBOR plus 40%. dowód: zeznania świadka K. D. złożone na rozprawie w dniu 23 października 2023r. zapis audio – video k. 245

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody w postaci dokumentów i zeznań świadka K. D., a w części opisanej wyżej również o przesłuchanie stron. Zeznania świadka Sąd uznał za całkowicie wiarygodne. Świadek K. D. nie miał wiedzy na temat okoliczności zawarcia tej konkretnej umowy, która jest przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu, a wypowiadał się głównie co do obowiązujących u pozwanego zasad postępowania i reguł w ramach jakich działali doradcy kredytowi i analitycy bankowi, niemniej zeznania te korespondują z przedstawionymi w sprawie dokumentami, przede wzorcem umowy stosowanym przez pozwanego, a także treścią złożonego przez powodów wniosku kredytowego i treścią zawartej umowy. Zeznania powodów korelowały z dowodami z dokumentów i posłużyły ustaleniu okoliczności związanych z procesem podejmowania decyzji o zawarciu umowy i stanem świadomości powodów co do treści i warunków umowy. Sąd w oparciu o przepis art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c. pominął dowód z zeznań świadków M. M. i I. K. albowiem okoliczności, na jakie miał być przeprowadzony zgodnie ze sformułowaną tezą dowodową nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, a przeprowadzenie tego dowodu skutkowałoby przedłużeniem procesu. Z tych samych względów Sąd pominął dowód z opinii biegłego z zakresu finansów.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sporna umowa kredytu nie jest umową o kredyt denominowany do CHF lub kredyt indeksowany w rozumieniu art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe, gdyż istotą tych umów (denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej) jest ich przeliczenie na złote polskie, bądź poprzez wyrażenie kwoty zobowiązania w walucie obcej i jej następcze przeliczenie, bądź poprzez odniesienie wartości wyrażonej w PLN do równowartości

tej kwoty w innej walucie. Treść łączącej strony umowy wskazuje jednoznacznie, iż jakiegokolwiek przeliczenie wartości kredytu na złote polskie nie było jej elementem przedmiotowo istotnym. Była to umowa o kredyt walutowy (dewizowy), tj. taka w której świadczenia stron co do zasady od początku określone zostały w walucie obcej, tj. w CHF i mogły być wykonane w CHF, a jakiegokolwiek przeliczenie na złote polskie (lub inną niż PLN i CHF walutę) następowało fakultatywnie wedle wyboru kredytobiorcy. Wniosek taki wypływa wprost z art. 3.01 pkt 1 umowy, określającego kwotę i walutę kredytu, art. 3.07 pkt 3.2 i 3 umowy określającego możliwość uruchomienia kredytu w CHF, a także z art. 3.09 pkt 3 zdanie pierwsze umowy, z którego wynika, iż zasadą jest spłata kredytu w CHF.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy pomiędzy powodami a pozwanym, przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Przepis art. 58 k.c. stanowi, że nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

W stanie prawnym obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy możliwym było konstruowanie umów kredytu indeksowanego lub denominowanego kursem waluty obcej, a także umów kredytów walutowych. Przepis art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy brzmiał: "Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim". Wyjątek od tej zasady przewidywał m.in. art. 3 ust. 3 w związku z art. 9 prawa dewizowego w brzmieniu obowiązującym od 21 kwietnia 2007 r. (Dz. U. 2007/61, poz. 410), a dotyczył on działalności banków. Również art. 69 ust. 2 pkt 2 prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy, jako obligatoryjny element umowy wskazywał

określenie kwoty i waluty kredytu, co oznacza, że ustawa dopuszczała możliwości udzielenie kredytu w walucie innej niż polska.

Wskazane wyżej rodzaje umów kredytowych zostały wypracowane w oparciu o zasadę swobody umów, a następnie usankcjonowane ustawowo – ustawą z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe wprowadzono art. 69 ust. 2 pkt 4a wprost przewidujący umowy o kredyty walutowe denominowane i indeksowane do waluty innej niż waluta polska, o ile taka umowa wskazuje szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest w szczególności kwota kredytu, wysokość transz i rat kapitałowo-odsetkowych, oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu na walutę obcą. Nadto zmiana ustawy Prawo bankowe dokonana ustawą antyspreadową poprzez dodanie do art. 69 ustępu 3 spowodowała, że w przypadku umowy o kredyt indeksowany lub denominowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. Przy czym w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Do czasu wejścia w życie wskazanej wyżej nowelizacji kredytobiorca nie mógł dokonywać spłat w walucie, do której kredyt był indeksowany lub w której był denominowany, chyba że przewidywała to umowa stron. Należy zaznaczyć, że opisane wyżej zmiany nie oznaczają, iż umowy kredytów indeksowanych lub denominowanych do waluty obcej, które zostały zawarte przed dniem 26 sierpnia 2011r., są nieważne ex lege, co zostało wyczerpująco objaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki SN z dnia 11 grudnia 2019r., V CSK 382/18; z dnia 1 marca 2017r., IV CSK 285/16; z dnia 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14).

Jak wcześniej już podano sporna umowa kredytu jest umową o kredyt walutowy (dewizowy), tj. taka w której świadczenia stron co do zasady od początku określone zostały w walucie obcej, tj. w CHF i mogły być wykonane w CHF, a jakiegokolwiek przeliczenie na złote polskie (lub inną niż PLN i CHF walutę) następowało fakultatywnie wedle wyboru kredytobiorcy. Zgodnie z art. 3.07.ust.3 uruchomienie kredytu mogło nastąpić w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego/ negocjowanego kursu kupna dewiz dla CHF obowiązującego w banku w dniu płatności lub w walucie kredytu. Powodowie mogli uzyskać wypłatę kredytu w walucie CHF, z czego skorzystali i część kredytu została wypłacona w CHF. Powyższa okoliczność wynika z treści 3.07.ust.2 umowy. Niezależnie od tego wybór sposobu uruchomienia kredytu leżał po stronie kredytobiorcy i to powodowie zdecydowali o wypłacie części środków kredytu w PLN na rachunek przez nich wskazany. Wybór sposobu uruchomienia kredytu dokonany został przez powodów, albowiem to powodowie decydując się na zaciągnięcie kredytu u pozwanego określili jego cel i wskazali rachunki bankowe, na który pozwany miał przelać środki uzyskane przez powodów z kredytu. Zarówno cel kredytowania jak i numery rachunków bankowych, na który środki przelano zostały z powodami indywidualnie uzgodnione i oczywistym jest, że nie mogły zostać powodom narzucone przez pozwanego. Nadto kredytobiorcy decydujący się na wypłatę kredytu w złotych polskich mieli również możliwość negocjowania kursu uruchomienia kredytu. Takie negocjacje miały miejsce w rozpoznawanej sprawie i do uruchomienia kredytu nie miał zastosowania kurs tabelaryczny banku, ale kurs negocjowany pomiędzy stronami postępowania wynoszący 2,0900 PLN.

Zgodnie z art. 3.09 ust. 3 umowy walutą spłaty kredytu jest CHF. W przypadku spłaty kredytu w złotych polskich realizacja płatności nastąpi przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w banku w dniu realizacji należności banku. Co do zobowiązania kredytobiorców, to powodowie już w chwili zawierania umowy mogli wybrać spłatę w złotych, w walucie kredytu lub innej walucie. Możliwość ta istniała przez cały okres obowiązywania umowy i wynika wprost z jej treści (art. 3.09.ust.3, art. 3.01.ust.2). Kredytobiorcy zawierając umowę mieli do wyboru w zasadzie wszystkie istniejące możliwości i mogli wybrać na potrzeby regulowania swojego zobowiązania w zasadzie każdą walutę. Wybór waluty w jakiej następowała spłata rat był zatem przedmiotem indywidualnego uzgodnienia między stronami, a kredytobiorcy wybierając spłatę w walucie innej niż ta, w której zobowiązanie było wyrażone zdecydowali się na spłatę w złotych polskich przy wykorzystaniu kursów tabelarycznych stosowanych przez pozwanego, co w praktyce oznaczało, że zdecydowali się korzystać z usługi kantorowej świadczonej przez pozwanego. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że kredytobiorcy zostali pouczeni o stosowaniu w tego rodzaju rozliczeniach kursów ustalanych przez pozwanego. Mogli wybrać opcję spłaty w innej walucie, co również wiązałoby

się z korzystaniem z usługi kantorowej, ale mogli również wybrać spłatę w CHF, a wtedy w ogóle nie dochodziłoby do jakiegokolwiek przeliczenia jego wpłat. W przypadku spłat rat kapitałowo-odsetkowych powodowie wybierali zatem pomiędzy rozwiązaniem wykluczającym jakiekolwiek przeliczenia, tj. spłatę bezpośrednio w CHF, co wiąże się z koniecznością samodzielnego nabywania waluty na rynku, a opcją wygodniejszą (choć być może droższą) jaką jest skorzystanie z usługi kantorowej banku.

Sąd na gruncie niniejszej sprawy nie podzielił prezentowanego czasem w orzecznictwie poglądu, iż wybór poszczególnych wariantów z wzorca umowy nie stanowi indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych. Pogląd ten w niektórych konkretnych sytuacjach może okazać się trafny, niemniej nie ma podstaw do dokonywania w tym zakresie jakichkolwiek generalizacji. Oczywistym jest, że w każdym wypadku możliwość negocjowania warunków umowy ograniczona jest ofertą banku, a prawo konsumenta do indywidualnego uzgadniania postanowień umownych doznaje ograniczenia interesami banku, który wszak jest podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą ukierunkowaną na osiąganie zysków. Obowiązkiem banku jako podmiotu profesjonalnie działającego w obrocie jest natomiast działanie w taki sposób aby nie doprowadzało ono do rażącego naruszenia interesów konsumenta. W realiach dotyczących zawierania niniejszej umowy wybór jakiego mogli dokonać powodowie był szeroki i obejmował całe spektrum akceptowanych przez bank rozwiązań, z których powodowie mogli wybrać dla siebie najkorzystniejsze. W ocenie Sądu nie pozbawia to jednak tych postanowień umownych waloru indywidualnego uzgodnienia, skoro wzorzec umowy przewidywał wybór rozwiązań, które pozwoliłyby całkowicie uniknąć zastosowania kwestionowanych obecnie klauzul.

W tych warunkach Sąd nie podzielił prezentowanych przez stronę powodową zarzutów co do sprzeczności umowy z prawem i zasadami współżycia społecznego (art. 58 k.c.) oraz naruszenia art. 69 ust. 1 prawa bankowego. Wbrew twierdzeniom powodów zarówno kwota jak i waluta kredytu były znane i jednoznacznie określone od chwili zawarcia umowy. Stanowiła ona jednocześnie kapitał zadłużenia, który nie podlegał żadnym zmianom poza tymi, które wynikają ze spłaty rat. Okoliczność, że w trakcie wykonania umowy następowały niekorzystne dla powodów zmiany kursowe jest niezależna od pozwanego, a negatywne konsekwencje tych zmian rekompensowane były częściowo spadkiem oprocentowania wynikającym z zastosowania stawki LIBOR.

Indywidualne uzgodnienie warunków umownych, udzielenie kredytobiorcom informacji na temat ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty, a także udzielenie informacji co do sposobów przeliczania waluty powoduje, że postanowień umownych dotyczących tych kwestii nie można uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Przyjęte przez strony rozwiązanie nie stanowią nadużycia dominującej pozycji pozwanego, a są wyrazem zgodnej woli stron. Powodowie dokonali wyboru kredytu w CHF spośród innych możliwości przedstawianych mu w ramach oferty pozwanego banku. Zawarcie kredytu w CHF objęte było zatem wolą kredytobiorców, bo gwarantowało niższą ratę kredytu, a to z uwagi na zastosowanie do oprocentowania stawki referencyjnej LIBOR. Żadne okoliczności sprawy nie wskazują aby powodowie zostali nakłonieni do zawarcia umowy kredytu walutowego poprzez jakiekolwiek nierzetelne praktyki banku. Kredytobiorcy posiadając informacje dotyczące ryzyka związanego z zawarciem umowy o kredyt walutowy mieli obowiązek dochowania należytej staranności przy zawieraniu umowy i rozważenia konsekwencji wynikających z zaciągnięcia zobowiązania o określonej treści zwłaszcza, że wcześniej zawierali umowę o kredyt denominowany w CHF. Obowiązek informacyjny jaki spoczywa na bankach w ramach zawierania umów z konsumentami nie zwalnia tych ostatnich z obowiązku działania z należyłą starannością.

Zaznaczyć też należy, że wiedza o ryzyku kursowym jest w społeczeństwie powszechna i przeciętny konsument z całą pewnością jest tego ryzyka świadomy. Okoliczności sprawy nie wskazują aby powodowie nie mieli świadomości istnienia tego ryzyka.

Zgodnie z art. 3 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich warunki umowy, które nie były indywidualnie uzgadniane mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikającą z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść,

właszcza jeżeli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

Na gruncie przepisów kodeksu cywilnego istotę klauzul niedozwolonych określa art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Art. 385¹ § 3 k.c. precyzuje, iż nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał żadnego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Dokonując oceny spornej umowy należy zauważyć, że ustalenie umowne polegające na wyrażeniu kwoty kredytu we franku szwajcarskim stanowi postanowienie określające główne świadczenia stron. Zostały one sformułowane jednoznacznie, a tym samym nie mogą być uznane za klauzule niedozwolone (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c., art. 4 ust 2 dyrektywy). Wysokość świadczeń stron od początku była wyrażona w CHF i nie uległa żadnym zmianom (inaczej niż przy umowach indeksowanych, gdzie wysokość zobowiązania wyrażona jest w PLN, a następnie odniesiona do kursu CHF, co może powodować wątpliwości co do wysokości zobowiązania).

Nie znajdując podstaw do stwierdzenia nieważności umowy (ustalenia jej nieistnienia) ani uznania jej postanowień za niedozwolone, a co za tym idzie również do uwzględnienia zgłoszonych przez powodów żądań zapłaty, Sąd uznał, że umowa z dnia 2 września 2008r. jest dla stron wiążąca, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Zgodnie z art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Regulacja art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od wynikającej z treści art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności stron za wynik procesu, zgodnie z którą powodowie zobowiązani byłiby do zwrotu kosztów procesu poniesionych przez pozwanego. W orzecnictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, że kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest sądowi orzekającemu, z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowany własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r., sygn. akt I CZ 66/12, nie publ.). Nie ulega wątpliwości, że do wypadków szczególnie uzasadnionych należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich sytuację majątkową i życiową strony. Oczywistym jest przy tym, że dla zastosowania omawianej normy nie jest wystarczające powołanie się jedynie na ostatnią z tych okoliczności, nawet jeżeli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., sygn. akt I CZ 34/12 nie publ.). W ocenie Sądu w rozpoznawanej sprawie zaistniały okoliczności uzasadniające przyjęcie, że wystąpił szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający na odstąpienie od obciążenia powodów kosztami procesu. Faktem jest, że ryzyko kursowe związane z zawartą umową ziściło się na niekorzyść konsumentów, co spowodowało dla wielu gospodarstw domowych znaczną uciążliwość w realizacji zobowiązania kredytowego. Zważywszy na nagłośnienie medialne jakie towarzyszy obecnie tzw. sprawom frankowym i powszechne forsowanie poglądu o pokrzywdzeniu kredytobiorców wszelkimi umowami kredytowymi powiązanych z frankiem oraz rzekomym nieuzasadnionym wzbogaceniu jakie banki osiągają kosztem kredytobiorców w związku z zawieraniem takich umów, a także na prezentowanie w mediach informacje o wynikach procesów sądowych w takich sprawach, powodowie mogli być subiektywnie przekonani o zasadności swoich roszczeń. Stąd też Sąd uznał, że zasadnym będzie zastosowanie art. 102 k.p.c.

Gliwice, dnia 13 listopada 2023r.

SSO Katarzyna Banko

.